

partiprogram & stadgar

antagna av vänsterpartiets kongress 1996
stadgarna reviderade av kongressen 1998

Box 12660
112 93 Stockholm
Tel 08-654 08 20 Fax 08-653 23 85
<http://www.vansterpartiet.se>

Grafisk form: Marina Wiking
Tryckeri: Tryckeri AB Småland 1998

Partiprogram & stadgar

antagna av vänsterpartiets kongress 1996
stadgarna reviderade av kongressen 1998

FÖR EN SOLIDARISK VÄRLD

1. VÅRT MÅL

1:1. Vänsterpartiet är ett socialistiskt parti. Socialismen strävar efter människans frigörelse från förtryck och visar därmed tilltro till människans rätt och förmåga att i gemenskap med andra skapa ett demokratiskt samhälle, där alla människor har lika stort värde och lika stor rätt till arbete och ett gott liv oberoende av var i landet man bor. Genomförandet av detta samhälle kräver kapitalismens avskaffande, jämlik fördelning av samhällets resurser och demokratisk kontroll av ekonomin. Vi vill ge människor möjligheten att ta ett större ansvar för den egna livssituationen i det vardagliga livet, på arbetsplatser, i bostadsområdet och i de politiska församlingarna. Vi vill leva i en värld där människor löser konflikter med fredliga medel och lever i samklang med naturen. I gemenskap och samarbete skapas en levande kultur som stärker människans identitet och självkänsla och tillför samhället värdefull inspiration och kritik.

1:2. Vänsterpartiet verkar för att kapitalismen avskaffas. Vi bekämpar samhällets splittring i härskande överklasser och förtryckta underklasser. Vi bekämpar rasism och främlingsfientlighet.

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti. Det innebär att vi anser att det förutom klassamhället också finns ett patriarkat där kvinnor är konsekvent underordnade. De manliga maktmönstren måste brytas ned och alla former av förtryck avskaffas. Varje människa ska kunna bestämma över sitt eget liv. Vänsterpartiet verkar för ett solidariskt, klasslöst och demokratiskt samhälle.

Vänsterpartiet inser att de nuvarande industrisamhällena är ohållbara och utgör ett hot mot överlevnaden för såväl mänskoarten som hennes omgivande natur. Därför bekämpar vi resursslöseri och verkar för en utveckling av produktions- och konsumtionsmönster som ryms inom naturens egna kretslopp.

1:3. Vår socialism bygger på demokratiska ideal och uttrycker människornas strävan efter frihet, jämlikhet och ett miljöanpassat samhälle.

Utgivare: Vänsterpartiet
Box 12660
112 93 Stockholm

Telefon 08-654 08 20
Fax 08-653 23 85

Grafisk Form: Losita Sidmakare
Tryckeri TABS 1998

Vi är solidariska med den fattiga världens förtryckta folk. Vi arbetar för en ny ekonomisk världsordning som ger alla medborgare på jorden rätt till ett värdigt liv. Vi värnar om barnen och framtida generationer. Vi arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling.

2. POLITISK DEMOKRATI

2:1. Vänsterpartiet försvarar den parlamentariska demokratin, där val till de politiska församlingarna sker med allmän och lika rösträtt. Valsystemet ska vara proportionellt. Monarkin är en kvarleva från ett icke demokratiskt samhälle och skall avskaffas. Religionsfriheten ska garanteras. Staten ska inte stödja någon speciell religiös riktning.

2:2. Den svenska politiska demokratin hänger intimt samman med vårt nationella självbestämmande. Vänsterpartiet är motståndare till Sveriges EU-medlemskap och arbetar för ett svenskt utträde ur den Europeiska Unionen.

2:3. Det representativa flerpartisystemet är det bästa sättet att fatta övergripande beslut och sammanjämka olika särintressen till lösningar på gemensamma problem. Innehållet i besluten bestäms sedan i grunden av styrkeförhållandena utanför de parlamentariska församlingarna. Det avgörs av människors möjlighet att mobilisera och organisera sig till kamp för solidaritet och rättvisa.

2:4. Det representativa styrelseskicket behöver kompletteras med former som ger direkt inflytande för medborgarna. Det kan ske i form av beslutande folkomröstningar, men också i form av självförvaltning bland arbetande, boende och brukare.

2:5. Vi värnar om det kommunala självstyret. Detta måste emellertid kompletteras med lagar, som skyddar individens rättigheter. Det regionala samarbetet ska stärkas och demokratiseras. Landsting och länsstyrelser slås samman till länsparlament. Målet är att utvidga demokratin och det folkliga inflytandet inom samhällets alla områden. När människor får en ökad personlig delaktighet i samhällslivet och ett ökat ansvarsstagande, så stärks och fördjupas också demokratin.

2:6. Vi vill bryta mansdominansen i riksdag, landsting och kommunala församlingar samt övernationella församlingar. Målet är att uppnå lika representation för kvinnor och män.

2:7. De representativa församlingarnas demokratiska trovärdighet förutsätter också att olika grupper i samhället, exempelvis ungdomar, pensionärer, invandrare och människor med funktionshinder är representerade där.

2:8. Demokrati förutsätter yttrande- och tryckfrihet, en öppen, offentlig debatt och rätten att organisera opposition. Information ska vara tillgänglig för alla och fritt kunna utbytas. Vår unika offentlighetsprincip ska försvaras.

2:9. Demokratin ska skydda etniska minoriteters rätt att utveckla sitt språk och sin kultur, både som särart och som bidrag till en mångkulturell rikedom i samhället, samt för vårt ursprungsfolk samerna även deras näringar och institutioner. En politisk majoritet måste respektera etniska minoriteter. Vi bekämpar rasism och främlingsfientlighet. Vi vill se en kraftig begränsning av de rasistiska organisationernas möjlighet att verka. Vi kräver att invandrare oavsett ursprung ska ha rösträtt i riksdagsvalen och valen till EU-parlamentet enligt samma regler som i kommunal- och landstingsvalen.

2:10. Rättssamhället ska försvaras och utvecklas. Den dömande makten ska stå fri från den politiska makten. Alla ska vara lika inför lagen. Samhället måste både se till att lagar efterlevs och att medborgarna har tillgång till rättshjälp.

2:11. Vänsterpartiet respekterar beslut och lagar som är fattade i demokratisk ordning. Vi vill förändra felaktiga beslut den politiska parlamentariska vägen. Men det finns också situationer då individer har berättigade skäl att ta till aktioner av civil olydnad som riktar sig mot bristande lyhördhet från politikerns sida eller mot djupt omoraliska politiska beslut. Våld eller skadegörelse kan aldrig rättfärdigas som protest mot politiska beslut i en demokrati.

2:12. Den parlamentariska demokratin, liksom de demokratiska fri-

och rättigheterna, begränsas idag av de ekonomiska maktförhållandena i Sverige och världen. Mäktiga koncerner sätter press på regeringar. Monopolbildning och kommersialisering av massmedia begränsar det fria ordet. EU:s tjänstemannavälde, lobbyism och slutna beslutsprocesser urholkar folkstyret. Den socialism vi vill bygga är ägnad att stärka och fördjupa demokratin.

3. EKONOMI

3:1. Kapitalismen har i vår tid fått en global omfattning. Den domineras av stormakterna och de transnationella bolagen. Produktion och kapital flyttas alltmer oberoende av gamla nationalstaters gränser. Kapitalismen måste mötas av internationellt solidariskt motstånd och lokalt förankrad kamp.

3:2. Kapitalägandet har förändrats. Många av de gamla ägarfamiljerna har ersatts av anonyma institutioner och fonder. Det enskilda ägarinflytandet har minskat och kontrollen har centraliserats till ett fåtal stora kapitalgrupper. Penningkapitalets spekulativa drag har blivit tydligare och står ofta i motsättning till produktionens behov och intressen.

3:3. Kapitalets makt måste brytas. Ekonomin ska demokratiseras. Ägandets rättigheter ska begränsas. De övergripande ekonomiska besluten fattas av riksdag och regering. Kontrollen över kreditväsendet skärpes. Den internationella kapital- och valutaspekulationen bekämpas. Löntagarfonder och andra allmännyttiga fonder utvecklas i decentraliserade former. Förmögenheterna ska omfördelas genom ett rättvist och solidariskt skattesystem.

3:4. Det behövs olika typer av företag- statliga, kommunala, kooperativa och privata. Resurser och företag som har en nyckelroll i den samlade ekonomin ska ägas av samhället och förvaltas till gemensam nytta. Det praktiska ansvaret för att driva och utveckla företag och arbetsplatser ska vila på de anställdas självförvaltning. Juridiska hinder för kommunal företagsamhet upphävs.

Naturtillgångar och kommunikationer är avgörande för den ekonomiska utvecklingen. Vi vill ha en stark förvärvslagstiftning som möjlig-

gör ett starkt samhälleligt ägande eller en stark samhällelig kontroll av jord, gruvor, skog och vattenkraft.

3:5. Varje utvecklad ekonomi kräver en kombination av planering och marknadsmekanismer. Planeringen utgår från politiska beslut. Den sätter regler och ramar för marknadens aktörer.

Vi accepterar ej och motverkar en ohämmad frihet för marknaden och dess aktörer. En sådan frihet innebär ofrihet för folkflertalet då den gynnar ett privilegierat fåtal på de mångas bekostnad.

Planeringen ska utgå från naturens ramar, den regionala utvecklingen och den sociala rättvisan här hemma och globalt. Den ska förhindra monopol och karteller och motverka marknadens tendens att skapa klyftor i inkomst och välbefinnande.

3:6. De många enskilda besluten kan inte styras av politiker och planerare. Det behövs varumarknader med priskonkurrens och känslighet för konsumentens behov. Det behövs en arbetsmarknad som ger alternativ åt de arbetssökande. Det måste finnas demokratiska alternativ och konkurrens också på kapitalförmedlingens område. Men marknaderna ska vara underställda politiskt fattade beslut.

3:7. Även i en demokratiserad ekonomi behövs en solidarisk lönepolitik som sätter ramar för lokala uppgörelser. Så kan man säkra en rättvis fördelning av inkomster över hela arbetsmarknaden och solidaritet inom löntagar Kollektivet trots konkurrensen mellan företag.

3:8. Den ekonomiska politiken ska styra produktionen efter mänskliga behov och anpassa den till naturens kretslopp. Produktionen ska bära sina egna miljökostnader. Tillväxten måste styras bort från produktion av varor som hotar miljön till produktion av varor som kan accepteras i ett kretsloppssamhälle, samt en ökad andel utbildning, vård och kultur.

3:9. Skattesystemet ska förändras. En stor del av beskattningen flyttas från löneinkomsterna till produktionen. Den återstående inkomstskatten ska omfördelas från rika till fattiga och stärka rättvisan. Differentierad moms och punktskatter användes för den del av beskattningen som behöver vara rörlig och anpassad till ekonomins växlingar. Punktskatterna

inom miljöområdet ska fungera som ett kraftfullt verktyg för att praktisera ”förorenaren-betalar-principen” Kommunerna ska ha självständig beskattningsrätt. Förmögenhets-, vinst- och arvsskatter skärpes.

3:10. En jämn regional utveckling är ett gemensamt nationellt intresse och ansvar. Rätten till arbete, utbildning och social välfärd ska gälla i hela landet. Detta kräver en väl utbyggd statlig infrastruktur. Den regionala rättvisan ska befrämjas genom den ekonomiska politiken, skattepolitiken och en aktiv och medveten näringspolitik.

4. DEN GEMENSAMMA SEKTORN

4:1. Vänsterpartiet försvarar arbetarrörelsens idé om en gemensam och solidarisk sektor, finansierad genom progressiv beskattning av medborgare och företag. Den ska svara för en rättvis fördelning av inkomster och levnadsbetingelser mellan olika grupper av yrkesverksamma och mellan de yrkesverksamma och dem som står utanför arbetsmarknaden; barnen, de unga, de gamla, de sjuka och de arbetslösa. Grundidén ska vara ”av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov”.

4:2. I alla utvecklade ekonomier växer tjänsteproduktionens andel av ekonomin. Om tjänstesektorn ska utvecklas på marknadens eller på demokratins villkor, i offentlig eller privat ägo, är ett politiskt vägval. Det handlar om ifall vi ska låta utvecklingens styras av människors behov eller av deras köpkraft. Det handlar om makten över en växande del av ekonomin.

4:3. Socialförsäkringarna ska bygga på individens rättigheter och skyldigheter. Systemet ska ge medborgarna en inkomstrelaterad ersättning vid sjukdom, arbetslöshet, föräldraledighet osv, med en angiven lägsta nivå. Strategin med inkomsttrygghet är effektivast när det gäller att bekämpa fattigdom och klassklyftor. Systemet ska kombineras med en politik för arbete åt alla.

Det generella välfärdssystemet ger en effektiv administration, stor överblick och insyn och är därför ett bra och demokratiskt sätt att använda samhällets resurser. Det bidrar också till goda förutsättningar för jämställdhet mellan könen.

4:4. Den välfärdsmodell som växt fram i Sverige och Norden har i högre utsträckning än i många länder lyckats frigöra medborgarna från de rikas välvilja, välgörenhet och fattigvård. Vänsterpartiet vill försvara och utveckla denna modell.

4:5. I välfärdsstaten finns dock även inslag som det kan finnas anledning att vara kritisk mot. Myndighetsprägel och patriarkala byråkratiska traditioner lever kvar från ett gammalt överhetssamhälle. Arbetslösa och sjuka bollas mellan olika myndigheter, här finns utrymme för genomgripande reformer. Vi vill bygga ut, förstärka och fördjupa demokratin genom att öka personalens och brukarnas inflytande på verksamheten. Vi är positiva till experiment och försök med alternativa driftsformer. Men inom vård, omsorg och undervisning passar inte driftsformer där vinstmotivet kan komma i motsättning till behoven och verksamhetens syfte. Vi avvisar också de marknadsfilosofier som gör barn, elever och äldre till kunder på en tjänstemarknad.

4:6. Den gemensamma sektorn ska inte tvingas kopiera den privata sektorns snäva lönsamhetstänkande. Den gemensamma sektorn ska ges möjlighet att utveckla sin omsorgskultur. Inte minst kvinnorna inom den gemensamma sektorn kan med sina erfarenheter och sin kompetens bidra till den utvecklingen.

5. DET SVENSKA KLASSAMHÄLLET

5:1. Sverige är fortfarande ett klassamhälle. Klasserna bygger idag som tidigare på människors ställning i arbetslivet. En ny underklass av arbetslösa och socialbidragstagare har växt fram. En majoritet av Sveriges befolkning lönearbetar. De flesta har en underordnad ställning. Inkomster och förmögenheter är orättvist fördelade, både mellan klasserna och mellan könen. Många lever i välstånd och överflöd medan andra har svårt att klara sin försörjning.

5:2. Orättvisor finns också på andra områden. Skillnaderna vad gäller hälsa och livslängd mellan arbetare och högre tjänstemän ökar. Andelen arbetarbarn vid universitet och i högre utbildning minskar. På kulturens och fritidens område liksom i boendet är klassklyftorna tydliga.

5:3. Arbetarklassen har förändrats under de senaste årtiondena. Industriarbetarna utgör alltjämt en stor andel. Men tendensen är att allt färre arbetar i tillverkningsindustrin, allt fler i offentlig och privat tjänsteproduktion. Skiktningen inom arbetarklassen ökar. Den går mellan arbetande och arbetslösa, privat- och offentligt anställda, mellan kvalificerade yrkesarbetare och lågutbildad arbetskraft, mellan heltids- och deltidsarbetande, mellan män och kvinnor. Invandrare och handikappade diskrimineras på arbetsmarknaden. Skiktningen försvagar och splittrar arbetarklassen. Vänsterpartiet eftersträvar en solidarisk politik som utjämnar skillnaderna mellan olika skikt av de arbetande. Inte minst måste krafttag tas mot lönediskrimineringen av kvinnor. En solidarisk och utjämnande politik ökar arbetarrörelsens möjligheter att agera enigt för alla arbetandes gemensamma intressen och därmed med större kraft påverka samhällsutvecklingen.

5:4. De flesta kvinnor är idag lönearbetare och dubbelarbetande. Arbetet i hemmet utförs fortfarande till största delen oavlönat av kvinnor. Den vård och omsorg som förts över till den offentliga sektorn utgör idag kvinnornas huvudsakliga arbetsmarknad, vid sidan av handel och service. Kvinnornas underordning framträder tydligt i arbetslivet. De har lägre lön, enformigare jobb, färre möjligheter till utveckling och vidareutbildning. De löper större risk att få arbetsskador och bli arbetslösa.

5:5. Kvinnorna bär ett dubbelt ansvar. Därför yrkesarbetar många av dem på deltid. Ojämligheten i arbetslivet följer dem också i ålderdomen. Kvinnornas pensioner är därför mycket lägre än männens pensioner.

5:6. Klassamhället ska avskaffas. Att bekämpa tendenserna till en permanentning av den nya underklassen är en av framtidens avgörande frågor. Människor ska vara fullvärdiga medborgare också på ekonomins och produktionens områden.

6. ARBETSLIVET

6:1. Det är viktigt att ha ett tryggt och meningsfullt arbete med en lön man kan leva på. Genom arbetet deltar vi i samhällslivet, vi får ett vidgat socialt kontaktnät, och vår självkänsla stärks. Ett meningsfullt arbete för

var och en som är i arbetsför ålder är en mänsklig rättighet. Arbete åt alla är därför ett huvudmål för vänsterpartiet.

6:2. Sverige har under 1990-talet fått en massarbetslöshet av ett slag som inte skådats sedan 1930-talet. Massarbetslösheten skapar ett nytt, rårare samhällsklimat. Klassklyftorna ökar liksom motsättningar mellan olika samhällsgrupper. De sociala problemen ökar. Solidariteten i samhället liksom de sociala skyddsneten försämras. En hög arbetslöshet försvagar dessutom arbetarrörelsens ställning i samhället.

Den höga arbetslösheten slår särskilt hårt mot ungdomar som riskerar hamna helt utanför arbetslivet. Den slår mot invandrare som många gånger utsätts för ren diskriminering i arbetslivet. Den slår mot lågutbildade och mot människor med funktionshinder, vilka har svårt att konkurrera på en hårdare arbetsmarknad. Den slår hårt mot de många kvinnor som är beroende av välfärdssektorn, både som källa till försörjning och som förutsättning för eget förvärvsarbete.

6:3. Sex timmars arbetsdag för alla minskar arbetsskador, förtidspensioneringar och sjukskrivningar. Fler arbetstillfällen skapas, jämställdheten och effektiviteten ökas, liksom möjligheten till en mer meningsfull fritid med möjlighet att aktivt delta i samhällsutvecklingen. Arbetstidsförkortningen bör ske med bibehållen lön.

6:4. Arbetslivet förändras snabbt. Ny teknik och organisation ställer nya krav på ansvar och kompetens. Arbetsgivarna har i flera branscher tvingats lämna löpande band-principen för en decentraliserad arbetsorganisation med självstyrande grupper, varierande arbetsuppgifter och ökat ansvar för den enskilde. Samtidigt förblir många arbeten ensidiga och utarmande.

6:5. Vi ställer krav på arbetsmiljö, arbetsorganisation och arbetets mål och mening. Vi vill erövra kunskaper, makt och möjligheter att tillsammans behärska arbetslivet. De anställda ska ha ett avgörande inflytande över arbetsmiljön. Arbetsorganisation och lönesystem ska främja samarbete och demokrati. Likvärdigt arbete ska ge likvärdig lön. Det är de arbetande människorna och inte kapitalet som ska vara drivkraften i arbetslivets och samhällets utveckling.

6:6. Vår syn på det goda arbetet innebär nya krav på den fackliga strategin. Det räcker inte att sälja sin arbetskraft så dyrt som möjligt. Kampen på arbetsplatserna måste också handla om demokratin och om makten över arbetet. De arbetande ska överta ansvaret för verksamheten i självförvaltningens former. Det gäller att utveckla arbetarrörelsens vision om ett meningsfullt liv för människorna och en hållbar utveckling för arbetslivet och produktionen. En del av denna vision är en vidgad yrkeskompetens där det praktiska miljöansvaret införlivas bland de andra arbetsuppgifterna.

6:7. Fackföreningsrörelsen har en viktig roll i samhälls- och arbetslivet. Den ska ha sin bas på arbetsplatserna och stärka de arbetandes inflytande och beslutanderätt. Den ska också verka för solidariteten med dem som står utanför arbetslivet. Vi försvarar strejkrätten liksom de andra fackliga rättigheter som arbetarrörelsen har erövat.

6:8. Ett internationellt fackligt samarbete blir allt viktigare i vår tid. Det behövs ett koncernfackligt samarbete, ett gemensamt arbete mot social och ekologisk dumpning liksom andra fackliga solidaritetsaktioner.

6:9. De fackliga organisationerna ska vara självständiga i förhållande till företagen, staten och de politiska partierna. Vänsterpartiet stödjer och vill samverka med den fackliga rörelsen.

7. VARDAGSLIVET

7:1. Varje människa behöver ha makt över sitt eget liv, kunna påverka sin situation och välja sin väg. Hon behöver också gemenskap och samhörighet, i familjen och slakten och bland vänner, arbetskamrater och grannar.

7:2. Familjen kan täcka djupt mänskliga behov av gemenskap och trygghet, men kan också fungera förtryckande. Idag förändras familjens situation och olika samlevnadsformer växer fram. Varje människa ska själv kunna välja hur hon vill leva.

7:3. I vårt samhälle är avståndet alltför stort mellan å ena sidan den enskilda människan i vardagen, å andra sidan politikerna, näringslivet och arbetsplatserna. Många känner vanmakt inför de anonyma krafter som styr deras liv. Efter Sveriges inträde i EU har denna vanmakt ökat.

7:4. Det behövs ett fungerande lokalsamhälle mellan de enskilda hushållen och den stora världen. Initiativet att spontant utveckla samarbetsformer ska ligga hos människorna i bostadsområdet eller grannskapet. Politikerna ska stödja men inte styra sådana initiativ.

7:5. En bra bostad för alla till rimligt pris är en social rättighet. Samhället ska ansvara för bostadsförsörjningen genom ett solidariskt finansieringssystem byggt på sociala värderingar. Tryggheten till boendet försäkras genom ett starkt besittningsskydd. Social och kulturell integration ska främjas. Olika former av bogemenskap eller självförvaltning i boendet ska uppmuntras och stödjas. De kan ha stor betydelse för att underlätta vardagslivet och motverka de splittrande krafterna i samhället. De kan göra ett resursbevarande levnadssätt möjligt. Ett viktigt mål för bostadspolitikerna måste vara att kretsloppsanpassa boendet och därmed göra husen sunda för såväl de människor som ska vistas i dem som den kringliggande naturen.

7:6. Våra barn behöver trygghet, kärlek, omvårdnad och kontakt med vuxna. De har rätt till en bra barnomsorg i samhällets regi. Män och kvinnor ska gemensamt stå för omsorgen och för det nödvändiga, oavlönade arbetet i hemmet. Alla skall ha rätt att förena yrkesarbete med föräldraskap. Vi kräver sex timmars arbetsdag och en utbyggd kvoterad föräldraförsäkring. Vänsterpartiet arbetar för att FN:s barnkonvention inarbetas i svensk lag. Konventionen utgör en miniminivå för barnens rättigheter. Den skall efterlevas av landsting, kommuner och myndigheter som exempelvis invandrarverket.

7:7. Människor med funktionshinder ska ha en självklar rätt till samhällsgemenskap. De ska ha rätt till arbete och eget boende, tillgång till kommunikationer, massmedia och kultur på egna villkor samt en väl fungerande samhällsservice och en bra fysisk planering.

7:8. Vänsterpartiet vill utveckla och förbättra omsorgen om de äldre.

Alla människor ska ha rätt till en pension som garanterar välfärden, en trygg ålderdom och en värdig avslutning på livet.

7:9. Vänsterpartiet verkar för en restriktiv alkoholpolitik och en effektiv narkotikabekämpning och för att människor med missbruksproblematik och deras anhöriga ska få den hjälp de behöver.

8. MANSSAMHÄLLET OCH KVINNOKAMPEN

8:1. Män och kvinnor har alltid utfört olika sysslor, både i hemmet och på arbetsmarknaden. Arbetsdelningen begränsar kvinnors möjligheter att påverka sina egna liv och sin omgivning. En könsbestämd maktstruktur, patriarkatet, har skapats. Patriarkatet är ett system av sociala strukturer som innebär mäns kontroll av kvinnors liv, arbete, utbildning, egendom och sexualitet. Mannen betraktas som norm, kvinnan som avvikelse.

8:2. Det finns både ett öppet och ett dolt kvinnoförtryck. Det patriarkala mönstret byggs in i relationerna mellan könen och återkommer i samhällets maktapparater, i staten, i företagen, i de politiska församlingarna och i arbetslivet. Det uppstår ständigt i nya former. Manssamhället upprätthåller sin makt med hjälp av förfinade härskartekniker som går ut på att kvinnor osynliggörs, nedvärderas, ställs utanför, undanhålls information och skuldbeläggs.

8:3. Att män och kvinnor i stor utsträckning utför olika sysslor gör att könen utvecklar olika förhållningssätt och får olika erfarenheter. Den industriella produktionen är fortfarande mansdominerad. Det betalda och obetalda omsorgsarbetet utförs till största delen av kvinnor. I vårt samhälle värderas det manliga förhållningssättet högre. Men kvinnors erfarenheter är ovärderliga när det gäller att organisera samhället i stort. Genomgripande förändringar av både arbetsorganisation och av arbetet i fackliga och politiska organisationer krävs.

8:4. Genom att kvinnors liv och villkor förändras måste också mäns liv och villkor förändras. En viktig politisk uppgift är att verka för mäns ökade ansvar för barnen och hemarbetet. Mäns roll som

fäder har länge varit undervärderad. Kvoterad föräldraledighet är ett steg i rätt riktning.

8:5. Kampen för kvinnornas rättigheter har gett viktiga resultat. Det gäller allt från införandet av kvinnlig rösträtt 1921 till fri abort. Utbyggnaden av den offentliga servicen har varit särskilt betydelsefull för kvinnor. Dels har den varit en arbetsmarknad för kvinnor, dels har till exempel barnomsorgens och äldreomsorgens utbyggnad gjort det möjligt för kvinnor att förvärsarbeta över huvud taget. Dessa framgångar är inte för alltid givna. I tider av ekonomisk nedgång ifrågasätts kvinnornas rätt till arbete. EU-medlemskapet och underordningen under den gemensamma ekonomiska politiken inom Unionen sätter den svenska generella välfärdsmodellen under hård press. Därför måste kvinnornas rättigheter försvaras aktivt.

8:6. Kvinnors frigörelse ska ske på kvinnors egna villkor. För att bryta arbetsdelningen mellan könen och kvinnors underordning behövs en särskild kvinnokamp. Denna kamp förs inom politiken och arbetslivet, men också i privatlivet.

8:7. Männerna måste solidariskt stödja kvinnorna i deras kamp för frigörelse även om det i vissa avseenden går ut över det snäva egenintresset. Manssamhället är ett hinder för verklig frigörelse även hos männen. Ett i grunden jämlikt samhälle gör både män och kvinnor friare.

9. SEXUELLT LIKABERÄTTIGANDE

9:1. Vänsterpartiet deltar i kampen för sexuellt likaberättigande. Vi hävdar vars och ens rätt till den egna sexualiteten så länge den inte skadar andra. Homosexuella och heterosexuella uttryck ska ges samma värde. Homosexuella skall ha samma möjlighet som heterosexuella att adoptera barn. Vi bekämpar sexuellt förtryckande institutioner och sedvänjor.

9:2. Det sexualiserade våld som utövas av män mot kvinnor och barn över hela världen, liksom våld mot homosexuella, återspeglar och upprätthåller den manliga maktstrukturen, också i Sverige. Inte ens när denna brottslighet förs fram i ljuset kan offren vara säkra på att få stöd av

samhället. Våldet mot kvinnor och barn har exploaterats av porrindustrin, som blivit en vinstgivande kapitalistisk storindustri.

9:3. Vi bekämpar porrindustrin, vilken förmedlar ett bildflöde som förmedlar förakt och manlig dominans. Våldspornografi och barnpornografi måste helt förbjudas.

9:4. Pornografi och prostitution är besläktade fenomen. De blottlägger båda grundläggande strukturer i samhället som ytterst handlar om ojämna maktrelationer mellan könen. Vi vill kriminalisera de prostituerade kunder. En sådan lag kan inte ensamt utrota prostitutionen, men samhället markerar sin syn på könsköp. Vi arbetar för ett samhälle där det inte finns en grogrund för prostitution.

Vi stödjer kvinnohus, kvinno- och mansjourer samt kräver ökat stöd åt sexuellt utnyttjade barn. Kamp mot kvinnomisshandel, pornografi och prostitution måste också bli en mansfråga.

10. VÅR MILJÖ

10:1. Människan är en del av naturen. Hon är beroende av naturens resurser, dess artrikedom och dess olika kretslopp. Genom att värna om naturens livgivande processer kan människan underhålla sina egna livsbetingelser. Uttaget av jordskorpans icke förnybara resurser måste minimeras. Utsläppen och spridningen av ämnen som naturen inte kan bryta ned ska helt upphöra. De fysiska förutsättningarna för naturens kretslopp måste bevaras. Uttaget av resurserna får inte vara större än nybildningen. ”Vi ska leva på räntan och inte tära på kapitalet”.

10:2. Sovjetsystemet ledde till ekologiska katastrofer till följd av satsningen på massiv kvantitativ tillväxt, den blinda tron på teknikens och vetenskapens möjligheter samt frånvaron av demokrati och folklig kontroll. I den kapitalistiska världen har kraven på växande vinster och ökad materiell tillväxt varit överordnade hänsynen till naturen. Tillväxtekonomiernas ständigt ökade resurs- och energiförbrukning har lett fram till den globala miljökrisen. Industrisamhällets enorma resursslöseri är följden av en teknisk utveckling styrd av människor, företag och regeringar utan miljöansvar.

10:3. Vår livsmiljö kräver idag mycket kraftfulla ingrepp mot resursslöseri och spridande av föroreningar. Vi måste helt ändra inriktning på vårt sätt att leva. De rika länderna är ansvariga för huvuddelen av miljöförstörelsen och konsumerar större delen av jordens resurser. Därför är det framför allt i dessa länder som stora omställningar till ett kretslopps-baserat samhälle måste ske.

10:4. Miljöproblem på arbetsplatserna drabbar inte alla, så som exempelvis luftföroreningar gör. Därför blir de också ofta förbisedda i miljöpolitiken. Det är viktigt att arbetet inte skadar den fysiska och psykiska hälsan. De anställda på varje arbetsplats ska ha det avgörande inflytandet över sin arbetsmiljö. Den rättsliga behandlingen av arbetsskadade måste ske snabbare än idag, bevisbördan måste alltid ligga på arbetsgivaren.

10:5. Den fysiska samhällsplaneringen ska ha sin utgångspunkt i miljöanpassning av all markanvändning oavsett det gäller stadskärnor, glesbygd eller annan mark. För att uppnå de miljömål som beslutats är en radikal minskning av den fossilbränslebaserade trafiken avgörande. Trafikpolitiken ska främja energisnål och miljövänlig kollektivtrafik. Jordbrukspolitiken ska gynna ekologiskt anpassad odling och långsiktigt bevara jordens produktionsförmåga.

10:6. Naturvårdspolitiken ska bevara den biologiska mångfalden genom att skydda djur och växter, den orörda naturen och människans landskap. Sveriges stora unika vildmarksområden, inklusive de fjällnära skogarna och de outbyggda älvarna ska skyddas mot exploatering och lämnas orörda. Skyddet av gammelskogar, ångar och våtmarker har mycket stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden. Allemansrätten måste bevaras.

10:7. Energifrågorna spelar en nyckelroll. Vi måste upphöra med att använda bränslen som allvarligt skadar vår livsmiljö. Kärnkraften hotar med katastrofer, miljöförstörelse vid uranbrytning och olösta avfallsproblem. Kärnkraften måste därför avvecklas innan år 2010. Vi ska använda och utveckla miljövänliga, förnybara energikällor. Storskaliga lösningar kan kombineras med mindre anläggningar som bygger på lokal energiförsörjning. Energiförbrukningen ska minska genom hushållning,

miljöanpassad infrastruktur, energisnål teknik och en aktiv pris- och avgiftspolitik.

10:8. Plågsamma djurförsök måste avskaffas och "djurfabriker" läggas ned. Djurhållning ska utgå från att djur är kännande varelser, som har rätt till ett gott liv. Det är önskvärt att minska köttproduktionen bland annat med tanke på de negativa effekter i form av kväveutsläpp den medför. Då skulle dessutom förutsättningarna för att föda jordens växande befolkning öka, då produkter från växtriket i genomsnitt ger tio gånger mer energi per odlad ytenhet jämfört med köttproduktion.

10:9. Som miljömedvetna konsumenter kan vi förändra vårt eget livsmönster. Genom modern miljöteknik kan industriprocesser förbättras så att de uppfyller högt ställda krav på resurshushållning, återanvändning och god arbetsmiljö.

10:10. Miljökraven kan komma i konflikt med andra politiska mål och värderingar som full sysselsättning, lokalt självbestämmande och nationell suveränitet. Miljökraven kan också komma i konflikt med EU:s lagar, beslut och målsättningar. I sådana konflikter ska hänsynen till långsiktigt hållbar och internationellt solidarisk utveckling vara avgörande. Naturen känner inga nationella gränser, och många miljöproblem måste lösas i internationellt samarbete. Import och export av miljögifter och avfall ska förbjudas.

11. TEKNIK OCH FORSKNING

11:1. Den vetenskapliga utvecklingen har ökat produktiviteten i det mänskliga arbetet. Den ökade produktiviteten skulle kunna leda till generell arbetstidsförkortning, bättre arbetsmiljö och ett arbetsliv med stimulerande arbetsuppgifter. Men då måste de arbetande själva erövra makten över teknologins utveckling och användning.

Vid introduktion av ny teknik i arbetslivet, i skolan och i resten av samhället är det viktigt att det sker på ett sådant sätt att många får tillgång till den. Kunskapsklyftorna måste minska istället för att öka ytterligare. Man måste också vara medveten om att teknik bara är ett redskap, inget självändamål.

11:2. Den destruktiva utveckling för miljön som tekniken bidragit till måste brytas. Modern teknik ska tas i bruk för att reparera vad vi redan förstört och för att möjliggöra en ansvarig produktion och konsumtion på naturens villkor.

11:3. Den vetenskapliga utvecklingen har givit upphov till ny teknik som revolutionerat människors liv. Utvecklingen har för många inneburit stora framsteg ifråga om välfärd och trygghet, men lämnat många utanför.

11:4. Vänsterpartiet har en positiv syn på teknik och vetenskap. Men vi är medvetna om de stora problem som hänger samman med missbruket av kunskap. Det mest påtagliga exemplet är den militära användningen av mänskligt kunnande.

11:5. Vänsterpartiet stöder principen om grundforskningens frihet, men frågan om hur teknik ska utvecklas och användas är politisk.

11:6. Ekonomins internationalisering har tillsammans med teknikens utveckling gett de transnationella bolagen nya maktmedel. Beslut flyttas långt från dem som berörs. Svaret måste bli fackligt samarbete i syfte att erövra makten från det transnationella kapitalet. Den avancerade tekniken kan möjliggöra ett ansvarigt demokratiskt beslutsfattande också inom ett internationaliserat näringsliv.

11:7. Ny medicinsk teknik ger löfte om en minskad omfattning av de vanliga folksjukdomarna. Samtidigt är många av dess möjliga tillämpningar djupt kontroversiella. Genom lagstiftning ska avgöras vilka som ska tillåtas bli verklighet. Vid tillämpningen av bioteknik på växter och djur ska krävas säkra bevis för att de biologiska processerna inte skadas. Klara etiska regler behövs för att undvika att djur åsamkas lidanden. Genterapi kan bli ett verksamt medel när det gäller att bota vissa sjukdomar, men ingrepp som ger förändringar som går i arv kan inte tillåtas.

11:8. Frågor om hur mänskligheten ska hantera ny teknik kan framstå som svåra. De avgörs nu i slutna direktionsrum och i en otillgänglig forskarvärld. De blir emellertid allt mera livsavgörande. Därför måste de bli föremål för allmänhetens insyn och avgöras genom demokratiska beslut.

12. UTBILDNING

12:1. Alla ska ha rätt till en bred utbildning för att kunna leva ett rikt liv och skaffa sig en yrkesutbildning. Den sociala snedrekryteringen till högskolan måste brytas och här spelar ett bättre studiefinansierings-system, med sikte på studielön, en avgörande roll för att alla ska ges möjlighet att studera. I ett snabbt föränderligt samhälle ska alla också ha rätt till återkommande utbildning.

12:2. Vänsterpartiet vill ha en demokratisk skola, där alla människors möjligheter tas tillvara. Skolan ska vara betygsfri och kostnadsfri. Den ska ge likvärdig utbildning oavsett bostadsort, kön eller etnisk tillhörighet. Staten och kommunen ska garantera kvaliteten på såväl undervisning som arbetsmiljö, oavsett vilken pedagogisk inriktning den enskilda skolenheten har. Vänsterpartiet arbetar också för ett vidgat föräldrainflytande.

12:3. Skolan ska ge praktiska erfarenheter av samarbete och demokratiska arbetsformer. Elevernas eget inflytande över och ansvar för sin egen utbildning och arbetssituation måste stärkas. Skolelever är aktiva och skapande. Deras eget kunskapssökande ska stå i centrum för verksamheten i skolan. Estetiska, praktiska och teoretiska ämnen är alla lika betydelsefulla för att ungdomarna lämnar skolan som kunniga och självständigt tänkande individer.

Skolan ska fostra till jämlikhet och solidaritet både i den nära omgivningen och i världen. Den ska fungera som mötesplats och centrum för lokalsamhällets föreningsliv och kultur, samtidigt som den ger ett vidgat internationellt perspektiv.

Funktionshindrade och sjuka barns rätt till undervisning ska garanteras, liksom de förståndshandikappades rätt till kvalitativ, adekvat utbildning.

Barn från minoritetsgrupper ska ha rätt till hemspråk, studiehandledning och svenska som andraspråk, med aktiv tvåspråkighet som mål. Rasism ska motverkas.

Barn med behov av särskilt stöd ska ha tillgång till kompetent elevvårdspersonal. Skolan ska ge självförtroende, så att dess vardag präglas av trygghet och ordning, och könsdiskriminering och mobbning hindras på ett tidigt stadium.

Respekten för naturen och omsorgen om kommande generationer ska främjas för att stärka det allmänna miljömedvetandet i samhället.

12:4. Vi vill fortsätta att stödja den folkbildningstradition som länge varit en viktig del av arbetarrörelsens och fackföreningsrörelsens verksamhet. Generöst stöd till KOMVUX, studieförbund och folkhögskolor ger många människor möjlighet att ta igen vad de tidigare i livet har gått miste om.

12:5. Den högre utbildningen måste demokratiseras. Den sociala snedrekryteringen till universitet samt högskolor är ett hot mot demokratin och måste motverkas. Studielön är en väsentlig åtgärd för att minska snedrekryteringen. Även studenter med barn ska kunna ha råd att fullfölja sina studier.

13. KULTUR OCH MEDIA

13:1. Ett klassamhälle kan inte bestå utan att människor åtminstone passivt accepterar detta samhälles maktförhållanden. Detta samförstånd skapas genom ideologin, som i olika samhällen tar sig olika uttryck och skapas på olika sätt. I vårt samhälle samverkar en mängd olika medel för ideologiproduktion; utbildning, kultur, massmedia osv. Ideologiproduktionen är i regel inte medvetet styrd, men dess funktion är att skapa ett samhälle där de rådande maktförhållandena inte ifrågasätts på allvar.

13:2. Kampen för ett socialistiskt samhälle är till stor del en kamp om vårt samhälles ideologi. Genom kultur, forskning, utbildning och debatt som frigör sig från beroendet från stat och kapital, kan förutsättningar för ett kritiskt ifrågasättande av gällande "sanningar" och rådande maktförhållanden skapas.

13:3. Kulturen är både ett mål i sig och ett medel. Skapandet är ett grundläggande mänskligt behov. Kulturens fria växt och livskraft är också en betingelse för ett gott samhälle.

13:4. Vänsterpartiet vill uppmuntra många olika former av kultur som skapar gemenskap och ger uttryck för människors känslor. Vi stöd-

jer såväl amatörkulturen som den professionella kulturen. Det är viktigt att dessa två kulturer ges möjlighet att mötas och utvecklas i ett nära och praktiskt samarbete.

13:5. Genom människans skapande förmåga utformas kulturer i varje samhälle. Människors förflyttningar har givit upphov till mångkulturella samhällen. I Sverige har de senaste årtiondenas invandring förstärkt denna utveckling.

13:6. Alla har rätt till kunskap om sin egen historia, sin hembygd och sitt språk. Men det är lika viktigt att få möjlighet att lära av varandras erfarenheter. En kulturpolitik som ger oss den möjligheten ökar den ömsesidiga förståelsen och respekten. Fler invandrare måste synas på alla nivåer i det offentliga livet, inte minst inom media, så att vårt samhälles verkliga utseende speglas. På så vis kan vi nå ett öppet och dynamiskt, mångkulturellt samhälle.

13:7. Vi möter idag ett oerhört stort medieutbud. Innehållet i många nya TV-kanaler liksom i videomarknaden är ofta starkt diskutabelt ur demokratisk synvinkel. Marknadskrafterna bestämmer. Då blir det särskilt viktigt att samhället och folkrörelserna satsar på utbildning och kultur. Biblioteken är nödvändiga som lokala centra för kultur och information. Även om den flod av budskap som sköljer över oss kan påverka våra liv till det sämre, ger nya medier också möjligheter för oss att öka våra kunskaper. De nya informationsteknikerna skall vara tillgängliga för alla.

13:8. I en levande demokrati behövs ett brett och självständigt utbud av medier. Var och en ska kunna föra fram sina åsikter i något forum. Alla åsikter ska kunna nå allmänheten. Här är det särskilt viktigt att tillgodose de funktionshindrades behov. För det krävs nya och decentraliserade kanaler. Radio och TV ska tjäna det allmännas intressen. Vänsterpartiet är emot reklam i etermedierna. Vi är för mångfald bland tidningar och tidskrifter. Presstöd är ett av medlen för att uppnå denna mångfald.

14. VÅR VÄRLD

14:1. Kapitalismen behärskar hela vår värld. I konkurrens med varandra försöker stormakter dominera övriga stater och folk såväl politiskt, ekonomiskt som militärt. Detta medför ökande militarism, spänning och fara för krig. De globala orättvisorna är växande och utgör idag det största hotet mot världsfreden.

14:2. Försök från enskilda länder att bryta det nykoloniala beroendet och föra en politik i folkets intresse bemöts oftast med stormaktsarrogans, ekonomisk och politisk isolering och ytterst med militärt våld.

14:3. Världsekonomin domineras av de transnationella företagen med bas i USA, Japan och Västeuropa. De fattiga länderna hålls i ett järngrepp, bland annat genom sin skuldsättning till den rika världen. Från u-länderna går en massiv överföring av resurser till de redan rika länderna som vida överstiger det bistånd västvärlden ger tillbaka till u-länderna. Nordamerika, Japan/Sydostasien och Västeuropa knyts allt fastare samman till handelsblock i konkurrens med varandra. På så sätt bevaras den gamla, orättvisa världsordningen.

14:4. De rikas resursförbrukande levnadssätt är huvudorsaken till de miljöproblem vi lever med idag. Utanför överflödssamhällena står några miljarder av jordens »medelklass« och försöker följa oss i spåren med masskonsumtion, massbilism och massförstörelse som resultat. Vi i den rika världen måste i grunden ändra våra levnadsmönster.

14:5. De rika ländernas plundring av tredje världens råvaror och arbetskraft skapar fattigdom, krig, politiskt förtryck och miljöförstöring. Denna politik leder till växande flyktingströmmar. Majoriteten av flyktingarna finns i de fattiga länderna, de flesta är kvinnor och barn. Bara ett fåtal av flyktingarna kommer till de rika länderna i Europa.

14:6. Sverige är en nation av invandrare. Var åttonde svensk har invandrat och de flesta av oss har invandrare bland sina förfäder. Många har kommit som arbetssökande, andra som flyktingar undan nöd, förtryck och krig. Vänsterpartiet anser att invandrarna utgör en kulturell tillgång som det svenska samhället ska värna om. Vi är för en generös

tolkning och utveckling av FN:s flyktingkonvention. Flyktingmottagningen bör avbyråkratiseras, väntetiderna för arbets- och uppehållstillstånd bör radikalt förkortas, flyktingarnas egna resurser bör tas tillvara på ett bättre sätt än hittills och vanliga medborgare bör engageras i mottagningsprocessen. Vi är för en reglerad invandring för att motverka konflikter och dåliga mottagningsvillkor, men i nödsituationer måste vi vara beredda att visa den solidaritet som situationen kräver.

14:7. De internationella orättvisorna förstärks av patriarkala strukturer och slår därmed särskilt hårt mot kvinnor och barn. Miljoner dör i förtid på grund av hårt arbete, brist på mat och medicin och av brist på vård. Många tvingas in i den globala sexindustrin.

14:8. De internationella orättvisorna föder motstånd. Överallt i världen kämpar människor för demokrati, mänskliga rättigheter och nationellt oberoende. Denna kamp tar sig olika former. Fackföreningar och bondekooperativ, miljögrupper, radikala religiösa och andra rörelser bekämpar förtrycket. Kvinnor skapar också andra former, till exempel informella nätverk för att stödja varandra. De utvecklar jordbruken, handeln och förstärker grunden för den lokala självförsörjningen. När våld och förtryck blir outhärdligt kan motståndet övergå till väpnad kamp. Vänsterpartiet stödjer befrielsekampen och arbetar mot imperialism och för en internationell solidaritet med alla förtryckta folk.

14:9. Behovet av en ny ekonomisk världsordning har aldrig varit större. Det krävs en rättvis handelspolitik, där u-länderna får bättre betalt för sina produkter och slipper utsättas för diskriminerande tullar. Bistånd måste ges från rika till fattiga länder, utan egennyttiga eller maktpolitiska förbehåll, och u-ländernas skulder måste avskrivas. Mottagarländerna måste själva få utforma sin ekonomiska politik.

14:10. Vänsterpartiet är anhängare av en fri och rättvis världshandel och motståndare till protektionistiska handelshinder. Vi vill därför avveckla tullar och andra handelshinder mellan länder. Det måste dock finnas begränsningar för en helt fri handel. Under ett uppbyggnadsskede kan ett utvecklingsland behöva skydda vissa sektorer från konkurrens. Transporterna måste betala sina egna miljökostnader. Det innebär sannolikt att huvudparten av alla baslivsmedel kommer att produceras i när-

heten av där de konsumeras. De internationella frihandelsavtalen skall reglera minimiregler för mänskliga rättigheter och fackliga rättigheter. De skall också innehålla förbud mot barnarbete och kräva respekt för internationella miljöregler och regler för djurskydd. Om dessa minimiregler inte respekteras måste handeln kunna inskränkas. De eventuella tullintäkter som kan bli effekten av sådana inskränkningar bör användas för att lösa de aktuella problemen i tredje världen.

14:11. Vänsterpartiet medverkar aktivt i kampen för fred och nedrustning. Vägen dit går över internationella överenskommelser om militär nedrustning. Vårt land kan och bör gå före med en radikal militär nedrustning, förbud mot vapenexport och omställning av vapenindustri till civil produktion. Vi kräver ett omedelbart stopp för tillverkning och försäljning av minor. Slutmålet som vårt parti och arbetarrörelsen sedan begynnelsen ställt upp är en värld utan vapen.

14:12. I Europa har planekonomiernas sammanbrott och partidiktaturens fall i Öst löst upp ett stormaktsblock. I Västeuropa går utvecklingen i motsatt riktning. Där utvecklas EU mot en ekonomisk, politisk och militär union. Vänsterpartiet motarbetar bildandet av nya handels- och militärpolitiska block.

14:13. Vänsterpartiet arbetar för ett svenskt utträde ur EU. Den Europeiska Unionen grundas på att marknadskrafternas fria rörlighet överordnas sociala och miljömässiga mål. Den innebär också att medlemsländernas nationella självbestämmande till stor del upphävs till förmån för en odemokratisk och byråkratisk maktapparat i EU. Den utveckling som lett till bildandet av EU har styrts av de transnationella bolagens behov av tillväxt.

14:14. Vi vill att Sverige ska vara ett aktivt och pådrivande land i olika former av internationellt samarbete. Internationellt samarbete är förutsättningen för att lösa många av vår jords gemensamma problem. Vi vill att Sverige ska föra en självständig utrikespolitik på alla områden och vi motsätter oss att vår utrikespolitik underordnas EU.

14:15. Det internationella samarbetet får inte koncentreras enbart till Europa. De flesta stora utmaningar finns i andra delar av världen. För

samarbetet i Europa är alleuropeiska organisationer och lösningar, där alla stater kan delta, viktigast. Vi vill utveckla organisationer som den Europeiska säkerhetsorganisationen, Europarådet och det alleuropeiska miljösamarbetet.

14:16. FN måste demokratiseras. De fem segrarmakternas särställning i säkerhetsrådet måste avskaffas. Många internationella organisationer har en bristfällig demokratisk struktur med dålig insyn och svagt inflytande för medborgare och folkvalda nationella parlament. Speciellt allvarlig blir bristen på demokrati när organisationer tar överstatliga beslut där vi kan påtvingas regler utan att vår riksdag har det slutgiltiga avgörandet.

14:17. Det mellanstatliga samarbetet mellan nationer, där varje land väljer vad man vill ansluta sig till, är den självklara demokratiska modellen för merparten av det internationella samarbetet. I vissa frågor kan internationellt samarbete förstärkas genom överstatliga beslut där man använder andra beslutsformer än enhällighet. Det kan exempelvis gälla vissa gränsöverskridande miljöproblem, mänskliga rättigheter, fred och säkerhet eller den globala valutaspekulationen. För att sådana överstatliga beslut ska kunna fattas krävs att det görs under öppna och demokratiska former, att besluten inte hindrar oss att ha en mer progressiv nationell lagstiftning och att besluten är tydligt avgränsade till vissa bestämda områden. En långt driven överstatlighet kan leda till centralism, främingskap och bristande demokrati, det är EU ett exempel på. Därför ska utgångspunkten i Sveriges internationella samarbete alltid vara förankringen för politiken i vår folkvalda riksdag.

15. VÅRT PARTI

15:1. Vårt parti grundades som Sveriges Socialdemokratiska Vänsterparti i maj 1917, före den ryska revolutionen. Dess rötter fanns i den arbetarrörelse som växte fram under industrikapitalismens uppkomst. Kravet på fördjupad demokrati i både samhälle och parti präglade vårt första program. Allmän och lika rösträtt för både kvinnor och män var dess första krav. Fullständiga demokratiska fri- och rättigheter i övrigt kom därefter. Partiet var internationalistiskt.

15:2. Senare anslöt sig partiet till den kommunistiska världsrörelsen. Ett beroende till Sovjetunionen växte fram och ledde till ödesdigra misstag. Det bidrog till att minska partiets och vänsterns trovärdighet och styrka. Under 1960-talet bröt partiet detta beroende och slog in på en självständig väg. Förnyelsepolitiken var länge omstridd och först så småningom utvecklades partiets nya profil som ett självständigt och i alla avseenden demokratiskt parti.

15:3. Partiet har genom åren fört en envis kamp för rättvisa i det svenska samhället. Partiet och ungdomsförbundet, Ung Vänster, har genom sin historia även fört en envis kamp mot rasism, fascism och militarism. Det har ofta varit en föregångare när det gäller att ta initiativ till stora sociala reformer. Här har vi stolta traditioner att bygga vidare på. Under de senaste årtiondena har partiet även skaffat sig en grön profil, främst uttryckt i dess kamp mot kärnkraften och arbete för Agenda 21 – det handlingsprogram för hållbar utveckling som FN-konferensen i Rio beslutade om 1992.

15:4. Vi har självkritiska lärdomar att dra av vår historia. Vår politik kan inte byggas på dogmer och beroenden av utländska partier. Ett samhälle får inte grundas på en enhetlig världsåskådning. Marxismen är partiets teoretiska bas, men måste behandlas som andra samhällsvetenskapliga teorier, det vill säga kritiskt och prövande.

15:5. Vi är ett socialistiskt parti i förnyelse. Den tanketradition som utgår från Marx är levande och kan utvecklas, breddas och fördjupas och vara ett fungerande redskap i den politiska och ekonomiska analysen. Under senare år har kvinno- och miljörörelserna tillfört partiet viktiga kunskaper och erfarenheter. Marxismen kan i förening med humanism, kretsloppstänkande och feministisk teori hjälpa oss att förstå den värld och det samhälle vi vill förändra.

16. VÄNSTERNES VÄG

16:1. Kampen för socialismen pågår i vardagen. I arbetslivet kämpar människor för demokrati och självstyre. I bostadsområdena försöker man uppnå makt över sitt boende. I hemmet och samhällslivet arbetar

kvinnor och män för en jämlik arbets- och maktfördelning. Medvetna och aktiva konsumenter bekämpar slit- och slängsamhället. Samtidigt utvecklas den kunskap och styrka som krävs för att människor ska kunna ta ansvar för sina egna liv utan att tära på de resurser som kommande generationer ska få i arv.

16:2. För vänsterpartiet är den dagspolitiska kampen viktig. I riksdagen, landstingen och de kommunala församlingarna försöker vi bedriva ett konstruktivt och resultatriktat arbete. Det arbetet medför ofta kompromisser för att uppnå majoritet tillsammans med andra partier.

16:3. Detta skymmer inte vår långsiktiga målsättning. Vi ser den dagspolitiska kampen som en oundgänglig del i den långsiktiga kampen för ett socialistiskt Sverige och för en solidarisk värld. Vi deltar också i de breda folkliga rörelser – arbetarrörelsen, kvinnorörelsen och miljörörelsen – som tillsammans kan skapa den förnyelse som behövs i svensk politik.

16:4. Politiken i Sverige präglas fortfarande av motsättningen mellan kapital och arbete. Vänsterpartiet har konsekvent försvarat de arbetandes intressen och verkat för rättvisa och solidaritet. I dagens politik har även nya dimensioner tillkommit. Ett kvinnoperspektiv har fördjupat vår socialism. Överlevnads- och miljöfrågorna kräver solidaritet med naturen och med kommande generationer.

16:5. Klasskampen, kvinnokampen och solidariteten med naturen hänger samman. Utan rättvisa får vi inte tillräckligt stöd för miljöpolitiken. Utan miljökraven kan vi inte samla stöd för en rättvisepolitik. Utan kvinnoperspektiv blir rättvisekampen försvagad och framtidsvisionerna ofullgångna. Vår ställning som ett både rött och grönt parti ger oss ett särskilt ansvar. Vi verkar för en bred röd-grön allians och en samlad solidaritetspolitik.

16:6. Vi lever i en omvälvande historisk situation där den socialistiska vänstern behövs mer än någonsin. Vänsterpartiet vill bygga en demokratisk socialism och tillsammans med andra skapa en rättvis värld, fri från utsugning och förtryck. En värld möjlig att bebo också för kommande generationer.

Vänsterpartiets stadgar

antagna av vänsterpartiets kongress 1996

reviderade av kongressen 1998

§ 1. MEDLEMSKAP OCH AVGIFTER

Moment 1.

Medlem kan den vara som vill verka för partiets politik och betalar fastställd medlemsavgift.

Moment 2.

Anslutning sker till lokalorganisation om § 12 mom.6 inte är tillämplig. Då särskilda skäl föreligger kan anslutning ske direkt till distriktsorganisation.

Moment 3.

Varje medlem har lika rätt att delta i utformningen av partiets politik och verksamhet genom att ställa förslag och delta i fri debatt där alla bemöts med respekt och tolerans. Varje medlem har lika rätt att kandidera till förtroendeuppdrag med undantag för vad som anges i §3 mom.5 och § 4 mom.4.

Moment 4.

Årsavgiften fastställs av kongressen. Den skall vara inbetald senast vid årsskiftet. Medlem som ej inbetalt sin avgift avförs vid halvårsskiftet påföljande år.

Lokalorganisation kan bevilja medlem halv avgift eller avgiftsbefrielse.

§ 2. LOKALORGANISATION

Moment 1.

Medlemmar inom kommun, annat geografiskt område, gemensam arbetsplats eller yrkesgrupp kan tillsammans bilda lokalorganisation. Ny organisation godkänns av distriktsstyrelse. Lokalorganisationernas gränser fastställs av distriktstyrelsen efter diskussion med berörda lokalorganisationer.

Moment 2.

Lokalorganisation verkar på grundval av partiets program och stadgar. Dess uppgift är att verka för partiets politik, att ta lokala initiativ för att förbättra invånarnas livsvillkor och vinna förtroende för partiet. Dess

uppgift är också att delta i utformningen av partiets politik, bedriva utåt-riktad verksamhet och genom diskussions- och studieverksamhet i marxistisk, feministisk och annan politisk teori bidra till partiets utveckling.

Moment 3.

Lokalorganisationen söker ständigt utveckla sina arbetsformer. Den kan för sin verksamhet bilda grupper innefattande bostadsområden, arbetsplatser eller branscher, kring olika teman som kvinno-, miljö-, freds- och internationella solidaritetsfrågor. Till dessa kan även icke-medlemmar ansluta sig.

Inom lokalorganisation kan invandrare bilda sektion för verksamhet på eget språk.

Moment 4.

Lokalorganisationens högsta instans är årsmötet. Kallelse utgår till medlem minst 10 dagar före årsmötet. Närvaro-, yttrande- och förslagsrätt kan på årsmötet ges icke-partimedlemmar och representanter för grupper och organisationer inom och utanför partiet. Årsmötet behandlar styrelsens verksamhetsberättelse, kommunalt förtroendevaldas rapport och revisorernas berättelse, vilka bör föreligga skriftligt. Rösträtt har endast partimedlemmar i lokalorganisationen. Medlemmar som ingått i en styrelse eller förtroendevald grupp har ej rösträtt vid behandling av ansvarsfrihet inom eget verksamhetsområde. Val sker av styrelse, revisorer och till övriga uppdrag. En valberedning utsedd av tidigare medlemsmöte eller föregående årsmöte förbereder valen. Rätt att nominera har enskild medlem samt i § 2 mom.3 angiven grupp eller sektion.

Mandatperioden för styrelse och revisorer är 2 år om icke annat beslutas. Vid 2-åriga mandatperioder nyväljs halva styrelsen varje år.

Moment 5.

Val sker med slutna sedlar, därest någon på mötet röstberättigad så begär. I övrigt gäller vad som stadgas i § 12 mom.7.

Moment 6.

Lokalorganisationens styrelses uppgift är att leda och utveckla organisationens verksamhet, handha administrativa frågor, förbereda medlemsmötena och ha god kontakt med medlemmarna. Styrelsen ansvarar för att lokalorganisationens handlingar och föremål förvaras och bevaras på ett

betryggande sätt.

Styrelsen lämnar årsrapport med medlemsredovisning till distriktsstyrelsen senast den 15 februari.

Moment 7.

Partiets parlamentariska grupper skall utarbeta stadgar och instruktion för sin verksamhet om lokalorganisation eller i tillämpligt fall distriktsstyrelse så beslutar. Stadgar och instruktion fastställs av lokalorganisation eller i tillämpligt fall distriktsstyrelse.

§ 3. PARTIDISTRIKT

Moment 1.

Partidistriktet verkar på grundval av partiets program och stadgar.

Moment 2.

Distriktens gränser fastställs av partistyrelsen efter diskussion med berörda distrikt och lokalorganisationer.

Moment 3.

Distriktets högsta instans är årskonferensen. Den består av valda ombud, distriktsstyrelsens ordinarie ledamöter, suppleanter, valberedning, revisorer och landstingsgruppens ledamöter. Årskonferensen består också av partistyrseledamöter från distriktet, distriktets funktionärer och riksdagsledamöter samt partistyrelsens representanter. I förekommande fall kommunfullmäktigegrupps ledamöter. Ombuden och distriktsstyrelsens ordinarie ledamöter och suppleanter, partistyrelsens utsedda representanter och distriktets funktionärer, partistyrseledamöter, riksdagsledamöter och landstingsgruppens ledamöter har yttrande och förslagsrätt. För övrigt beslutar konferensen om yttrande- och förslagsrätt. Yttrande och förslagsrätt kan ges representanter för grupper och organisationer utanför partiet.

Rösträtt har endast ombuden. Ombud som ingått i förtroendevald grupp har ej rösträtt vid behandling av ansvarsfrihet inom eget verksamhetsområde. Vid behandling av den gångna verksamheten har revisorer-na yttrande- och förslagsrätt, vid behandlingen av landstingsgruppens

rapport landstingsgruppens ledamöter samt i valfrågor valberedningens ledamöter.

Kallelse utgår minst 2 månader före årskonferensens genomförande.

Moment 4.

Extra konferens, för behandling av den eller de frågor för vilken den sammankallats, genomföres då distriktsstyrelsen så finner nödvändigt eller då lokalorganisationer med minst en 1/3-del av distriktets medlemsantal efter beslut av medlemsmöte så begär.

Kallelse utgår minst 1 månad före konferensens genomförande.

Moment 5.

Rätt att sända ombud till konferens har varje lokalorganisation inom distriktet. Representationsnormerna, som beslutas av distriktsstyrelsen, skall vara ett ombud för påbörjat antal medlemmar, högst 25 och lägst 10, baserat på medlemsantalet vid senaste årsredovisningen. Lokalorganisation kan endast välja ombud bland sina egna medlemmar. Ledamot av distriktsstyrelse kan ej väljas som ombud till årskonferens.

Lokalorganisation som är bildad efter senaste årsrapporterung får representation enligt medlemsantal vid bildandet.

Moment 6.

Motion till årskonferens kan väckas av lokalorganisation, förening, enskild medlem, icke partimedlem, grupp och/eller organisation utanför partiet och skall vara distriktsstyrelsen tillhanda senast 6 veckor före årskonferensen.

Motioner med distriktsstyrelsens utlåtande utsänds till lokalorganisationerna och ombuden 3 veckor före årskonferensen.

Moment 7.

Årskonferensen, som skall genomföras under första kvartalet, behandlar distriktsstyrelsens verksamhetsberättelse, ekonomisk berättelse, landstingsgruppens rapport och revisorer-nas berättelse, vilka utsänds till ombuden och lokalorganisationerna minst en vecka före årskonferensen. Vidare behandlas motioner, verksamhetsplan och övriga förslag, väljes distriktsstyrelse, suppleanter och ordförande, revisorer samt förrättas övriga val. För lokalorganisationer inom distriktet som har förtroendevalda inom samma kommunala församling lämnas deras rapport vid

särskild sammankomst med de valda ombuden för dessa organisationer i samband med distriktets årskonferens eller vid annat tillfälle. Sådan rapport vid annat tillfälle kan också lämnas vid gemensamt allmänt medlemsmöte med de berörda organisationerna.

Moment 8.

Vid årskonferensen förekommande val förbereds av en valberedning utsedd av föregående årskonferens, som också fastställt formerna för nominering. Valen förrättas med slutna valsedlar därest någon på årskonferensen röstberättigad så begär. Rätt att nominera har enskild medlem samt lokalorganisationens styrelse och medlemsmöte.

Mandatperioden för styrelse och revisorer är 2 år om icke annat beslutas. Vid 2-åriga mandatperioder nyväljs halva styrelsen varje år.

Moment 9.

Distriktsstyrelsens uppgift är att leda och utveckla verksamheten mellan årskonferenserna, stödja lokalorganisationernas arbete, genomföra distriktsarrangemang och särskilt ansvara för att studiarbete bedrivs. Distriktsstyrelsen har arbetsgivaransvar för anställd personal och sluter avtal.

Distriktsstyrelsen ansvarar för att distriktets handlingar och föremål förvaras och bevaras på ett betryggande sätt.

Inom distriktsstyrelsen kan utses ett verkställande utskott som leder den dagliga verksamheten. Mandatperioden för verkställande utskottet är 1 år.

Moment 10.

Distriktsstyrelsens suppleanter kallas till distriktsstyrelsens sammanträden och har yttrande- och förslagsrätt. Vid förfall för ordinarie ledamot inträder suppleant i den ordning de erhållit röstetal på årskonferensen. Vid lika röstetal företas lottning.

Moment 11.

Årskonferensen och dess handlingar är offentliga.

Moment 12.

Landstingsgrupper (motsvarande) skall utarbeta stadgar och instruktioner för sin verksamhet om distriktsstyrelse, eller i förekommande fall

representantskap, så beslutar. Dessa fastställs av distriktsstyrelsen eller representantskapet.

Moment 13

I länsparlaments/regionfullmäktige/landstingsfullmäktigeområde där mer än ett partidistrikt verkar skall ett gemensamt representantskap bildas. De ingående distriktens styrelser utser i början av sin mandatperiod ledamöter och suppleanter till representantskapet. Representationsnormen är en ledamot per påbörjat 50-tal medlemmar och en suppleant per påbörjat 100-tal medlemmar. Distriktsstyrelserna kan endast utse ledamöter och suppleanter bland det egna distriktets medlemmar. Representantskapet utser inom sig firmatecknare samt väljer arbetsutskott bestående av ordförande, vice ordförande samt ytterligare minst en ledamot. Därutöver utser representantskapet de arbetsgrupper och funktioner som anses behövliga.

Representantskapet leder och utvecklar partiets verksamhet i regionen och fattar beslut om användning och fördelning av de medel som kommer partiet till del som resultat av representation i länsparlament/regionfullmäktige/landstingsfullmäktige. Arbetsutskottet har arbetsgivaransvar för av arbetsutskottet anställd personal. Räkenskapsåret är 1 januari till 31 december. Budget för kommande år fastställs av representantskapet under sista kvartalet.

De ingående distriktens styrelser utser vardera en revisor och en revisorssuppleant, vilka inte får vara ledamöter av representantskapet. Revisorerna skall granska representantskapets räkenskaper och avge revisionsberättelse till distriktsstyrelserna.

Årligen överlämnar arbetsutskottet, efter behandling av distriktsstyrelserna, verksamhetsberättelse, ekonomisk berättelse samt bokslut till representantskapet, vilket under första kvartalet beslutar om fastställande av bokslut och beviljande av ansvarsfrihet.

Vid nominering och fastställande av länsparlaments/regionfullmäktige/landstingsfullmäktigelistor gäller de regler som fastställts av berörda distriktsorganisationer.

§ 4. PARTIKONGRESS

Moment 1.

Partikongressen är partiets högsta instans.

Moment 2.

Partikongress genomföres minst vart annat år. Partistyrelsen beslutar om tid och plats för kongressen. Kallelse utgår minst 6 månader före kongressens öppnande.

Moment 3.

Extra partikongress kan inkallas av partistyrelsen. Extrakongress skall även inkallas om lokalorganisationer med minst en tredjedel av partiets medlemsantal efter beslut av medlemsmöte så begär.

Kallelse till extrakongress utgår minst 2 månader före dess genomförande. Dagordning, regler för motionstid etc. fastställs av partistyrelsen. Extrakongress kan endast behandla de frågor för vilka den inkallats.

Moment 4.

Kongressen består av ombud, utsedda i direkta val enligt av partistyrelsen fastställd valordning, samt av partistyrelsens ordinarie ledamöter och suppleanter, riksdagsgruppens ledamöter och vänsterpartiets ledamöter i EU-parlamentet, revisorer och ledamöter i valberedning, programkommission och inbjudna gäster. Ledamot av partistyrelsen kan ej väljas som kongressombud.

Partistyrelsens ordinarie ledamöter och suppleanter deltar med yttrande- och förslagsrätt liksom revisorer och ledamöter i valberedning och programkommission. De senare endast vid behandling av den gångna verksamheten, val- respektive programfrågor. I övrigt beslutar kongressen om yttrande och förslagsrätt.

Moment 5.

Ombudsavgiften fastställs av partistyrelsen. Kostnader för partistyrelsens ledamöter och suppleanter, revisorer och ledamöter i valberedningen och programkommissionen bestrides av centrala partikassan.

Moment 6.

Kongressen består av 225 ombud fördelade proportionellt på distrikten

på grundval av medlemsantalet vid senaste årsredovisningen före kongressens inkallande. Varje distrikt ska vara representerat av minst 4 ombud.

Moment 7.

Distriktsstyrelsen är valförrättande organ vid val av kongressombud enligt valordning som fastställs av partistyrelsen. För att trygga en allsidig representation i geografiska och andra avseenden kan distrikt indelas i valkretsar. Sådan indelning beslutas av distriktskonferens och då detta av tidsskäl inte är möjligt av distriktsstyrelsen. I distrikt som omfattar mer än ett län ska varje län garanteras minst ett ombud.

Valet skall företas genom sluten omröstning. Ombud kan endast väljas bland distriktets egna medlemmar. Vid ombudsvalet utses även suppleanter. Ombudskostnaderna bestrides av distriktskassan.

Anmälan av ombud sker genom insändande av ombudsfullmakt senast 6 veckor före kongressen.

Moment 8.

Motionsrätt har enskild medlem, lokalorganisation och distriktsstyrelse. Motioner skall vara partistyrelsen tillhanda senast 3 månader före kongressen.

Moment 9.

Förslag till dagordning och förslag från partistyrelsen i program- och stadgefrågor skall utsändas till lokalorganisationerna 5 månader före kongressen. Motioner med partistyrelsens yttrande utsändes till lokalorganisationerna och ombuden 1 månad före kongressen.

Moment 10.

Programkommissionens förslag till partiprogram utsändes till lokalorganisationerna 5 månader före kongressen. Programkommissionens yttrande över motioner till principprogrammet utsändes till lokalorganisationerna och ombuden 1 månad före kongressen.

Moment 11.

Partikongress behandlar program- och stadgefrågor, partistyrelsens verksamhetsberättelse och förslag, ekonomisk berättelse, inkomna motioner, riksdagsgruppens rapport, revisoreernas berättelser, vilka samtliga skall föreligga skriftliga.

Moment 12.

Kongressen väljer i skilda val ordförande, partistyrelse, partistyrelsens suppleanter, revisorer, revisorssuppleanter, programkommission och valberedning. Till partistyrelse väljes utöver ordförande, högst 20 ordinarie ledamöter och högst 6 suppleanter. Till revisorer väljes 3 ordinarie revisorer och 3 suppleanter. Till programkommission väljs högst 9 ledamöter samt till valberedning högst 11 ledamöter. Mandattiden för partistyrelse, revisorer, programkommission och valberedning är en kongressperiod. Valen förrättas med slutna sedlar eller med särskild voteringsanläggning.

Moment 13.

Rätt att nominera kandidater till organ och poster som utses av kommande partikongress har enskild medlem, lokalorganisations styrelse och medlemsmöte, distriktsstyrelse och distriktsårskonferens. Kongressen fastställer i övrigt formerna för nomineringar. Kongressen tillsätter en valberedning bestående av högst 11 ledamöter som förbereder och framlägger förslag till den kommande kongressens förekommande val.

Moment 14.

Kongressen och dess handlingar är offentliga.

Moment 15.

Partiets räkenskaper för kongressperioden skall revideras av auktoriserad revisor.

§ 5. PARTISTYRELSE

Moment 1.

Styrelsen utgör partiets ledning mellan kongresserna.

Moment 2.

Suppleanterna kallas till styrelsens sammanträden och har yttrande- och förslagsrätt. Vid förfall för ordinarie ledamot inträder suppleant i den ordning de erhållit röstetal på kongressen. Vid lika röstetal företas lottning.

Moment 3

Ordinarie ledamöter och ersättare har yttrande- och förslagsrätt i alla frågor som behandlas. Därutöver ges yttranderätt till inbjudna representanter för riksdagsgrupp, EU-parlamentsgrupp, revisorer, valberedning, programkommission, partifunktionärer och Ung Vänster i de frågor som PS vid varje särskilt fall beslutar. Inbjudna representanter har dock alltid yttranderätt i de frågor som berör deras eget verksamhetsområde.

Moment 4.

Styrelsen väljer bland sina ordinarie ledamöter vice ordföranden, partisekreterare och verkställande utskott.

Moment 5.

Styrelsen sammanträder minst 6 gånger årligen. Tid för sammanträde fastställs av verkställande utskottet. Styrelsen skall varje år före mars månads utgång behandla partiets centrala räkenskaper och partiföretagens räkenskaper. Extra sammanträde genomföres om en 1/4-del av styrelsens ordinarie ledamöter så begär.

Moment 6.

Partistyrelsen utser de utskott och /eller arbetsgrupper som erfordras för verksamheten och ger instruktioner för deras arbete.

Moment 7.

Partistyrelsen ansvarar för verkställande av kongressens beslut, partiets politiska ledning, verksamhet, ekonomi och företag. Partistyrrelsens ansvarar för att partistyrrelsens, partikongressens och övriga centrala arkivhandlingar och föremål förvaras och bevaras på betryggande sätt.

Moment 8.

Partistyrelsen bär ansvaret för partikansliet och riksdagsgruppens personal. Förhandlingar och slutande av avtal kan delegeras till av partistyrelsen tillsatt-utskott eller grupp. Arbetsledning, tillsättande av tjänster etc. kan delegeras till av partistyrelsen tillsatt utskott eller grupp.

§ 6. VERKSTÄLLANDE UTSKOTT

Moment 1.

Verkställande utskottet består med partiordförande, vice ordföranden, partisekreterare av högst 7 ledamöter. Mandatperioden är 2 år.

§ 7. REVISORER OCH REVISION

Moment 1.

Revisorerna, som ej kan vara av partiet eller dess företag anställd personal, granskar partiets och partiföretagens räkenskaper och förvaltning.

Moment 2.

Partiets räkenskaper avslutas för kalenderår och revisorerna förelägger partistyrelsen rapport härom årligen vid det möte som genomföres närmast efter februari månads utgång.

Moment 3.

Suppleanterna kallas till revisorernas sammanträden och har yttrande- och förslagsrätt. Vid förfall för ordinarie revisor inträder suppleant i den ordning de erhållit röstetal på kongressen. Vid lika röstetal företas lottning.

§ 8. PROGRAMKOMMISSION

Moment 1

Programkommissionens uppgift är att kontinuerligt arbeta med att utveckla partiets programatiska ställningstaganden samt att stimulera till debatt om dessa. Programkommissionen lägger förslag till kongressen i programfrågor.

Moment 2.

Programkommissionen består av högst 9 ledamöter.

Moment 3.

Programkommissionen rapporterar kontinuerligt sitt arbete till partistyrelsen.

§ 9. RIKSDAGSGRUPPEN

Moment 1.

Riksdagsgruppens uppgift är att driva partiets politik i riksdagen.

Den väglreds i sitt arbete av beslut på kongress och i partistyrelsen. Riksdagsgruppen och partistyrelsen genomför gemensamma sammanträden om gruppen eller styrelsen så begär.

Moment 2.

Riksdagsgruppen upprättar årligen en offentlig berättelse över sin verksamhet.

Moment 3.

Riksdagsgruppen utarbetar i samråd med partistyrelsen stadgar och instruktioner för sin verksamhet.

Dessa fastställs av partistyrelsen.

§ 10. KANDIDATLISTOR VID ALLMÄNNA VAL

Moment 1.

Kandidatlistor för riksdagsval upprättas inom valkretsen efter följande regler: Organisationer och enskilda ges möjlighet att till valberedningen inkomma med förslag till kandidater. Valberedningen kan endera vara särskilt tillsatt för detta ändamål eller vara den valberedning som tillsätts för distriktskonferensens val.

En konferens till vilken organisationerna inom valkretsen väljer ombud, enligt samma representationsnormer som vid årskonferens, upprättar på basis av inkomna förslag en kandidatlista. På denna konferens kan ledamot av distriktsstyrelse väljas som ombud.

Sådan konferens kan föregås av provval bland partimedlemmar eller en bredare allmänhet i vilket de föreslagna kandidaternas inbördes ordning prövas. Beslut om sådant provval liksom formerna för detta fastställs av distriktsstyrelse då det gäller riksdagsval och av berörda föreningsstyrelser vid kommunala val.

Moment 2.

Vid nominering och fastställande av listor till kommunfullmäktigeval

gäller de regler som fastställs av lokalorganisation(er) inom valkretsen.

För landstingsmannaval fastställer årskonferens eller distriktsstyrelse motsvarande regler.

För val till EU-parlamentet fastställer partistyrelsen motsvarande regler.

Moment 3.

Till kandidater på listorna kan även icke partimedlemmar uppsättas.

Moment 4.

Vid valsamverkan med andra organisationer och/eller grupper tillämpas den ordning för nominering och fastställande av listor varom överenskommes.

§ 11. OMRÖSTNING

Moment 1.

Partistyrelsen kan besluta om rådgivande omröstning bland partiets medlemmar. Om lokalorganisationer, som tillsammans omfattar minst en 1/3-del av partiets medlemmar, efter beslut av medlemsmöten begär rådgivande omröstning skall sådan genomföras.

Moment 2.

Partistyrelsen fastställer propositionsordning och omröstningen sker med slutna sedlar på möte med lokalorganisationer.

Moment 3.

Resultat av omröstningen insamlas av distriktsstyrelserna, som redovisar resultatet till partistyrelsen.

§ 12. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Moment 1.

Partiets organisation är utformad för att skydda och utveckla den inre demokratin och skall säkerställa alla medlemmars lika rätt att delta i utformningen av partiets verksamhet och politik. Beslut fattas enligt majoritetsprincipen, när inte annat föreskrivs i dessa stadgar.

Moment 2.

För att befördra kontinuerlig förnyelse av partiets ledningar på alla nivåer och av partiets representation i riksdag och kommunala församlingar betraktas vid nomineringen alla mandat som obesatta och alla kandidater behandlas likvärdigt. Partiet arbetar för rotation på alla förtroendeuppdrag. Partiet motverkar mångsyssleri och strävar efter att sprida de politiska uppdragen. Partiet motverkar att politiskt förtroendevalda berikar sig på förtroendeuppdrag. I de fall där inkomster från förtroendeuppdrag på heltid överstiger årligt riksdagsledamotsarvode rekommenderas att överskjutande belopp tillfaller partiet.

Moment 3.

Kvinnor skall – ordförandeposten oräknad – vara representerade i valda organ och på förtroendeposter med minst 50 % om inte synnerliga skäl förhindrar detta.

Om synnerliga skäl anförs skall särskilt beslut om detta fattas.

Moment 4.

Partiets representanter vid möten och konferenser kan icke utan befullmäktigande av vederbörlig instans fatta för partiet bindande beslut.

Moment 5.

Medlem som uppträder mot partiets program och stadgar eller på annat sätt skadar partiet kan uteslutas. Beslut om uteslutning kan fattas av partistyrelsen efter det att berörd medlem och dennes lokalorganisation getts tillfälle att yttra sig i saken. Beslut om uteslutning kan också fattas av medlemsmöte med den lokalorganisation vederbörande tillhör och av distriktsstyrelse beträffande direktansluten medlem.

Moment 6.

Medlem som uteslutits äger rätt att överklaga. Överklagningsinstans är i tur och ordning distriktsstyrelse, partistyrelse och kongress. Tidigare utesluten medlem blir åter medlem efter beslut i den lokalorganisation hon/han ansöker medlemskap i efter hörande av uteslutande instans. I de fall uteslutning tillkommit genom beslut i partistyrelsen skall detta prövas av närmast följande partikongress.

Moment 7.

Vid samtliga inom partiets organisationer, konferenser och kongress förekommande personval erfordras över hälften av vid valet avgivna godkända röster för att bli vald. Om icke tillräckligt uppnår denna röst-siffra företages omval bland dem som erhållit högsta röstetal. I omvalet deltar endast dubbelt så många kandidater som skall väljas. De som därvid erhåller högsta röstetal förklaras valda. Vid lika röstetal företages lottning.

Moment 8

I vänsterpartiets organisationer och olika partiinstanser är det inte tillåtet att genom fullmakt utöva rösträtt.

§ 13. PARTIORGANISATIONENS UPPLÖSNING

Moment 1.

Partiorganisation kan endast upplösas efter beslut vid två på varandra följande medlemsmöten. Om vid ett av dessa minst 3 av de närvarande röstar för fortsatt verksamhet skall organisationen bestå. Om organisationen upplöses tillfaller alla dess tillgångar den lokalorganisation eller det distrikt den upplösta organisationen tillhört och denna organisation skall ta emot den upplösta organisationens kvarvarande medlemmar.

§ 14. STADGARNAS GILTIGHET

Moment 1.

Dessa stadgar kan endast ändras av partikongressen.

Moment 2.

Kongressbeslut i stadgefrågor träder omedelbart i kraft.

INNEHÅLL

Partiprogram

1. Vårt mål	3
2. Politisk demokrati	4
3. Ekonomi	6
4. Den gemensamma sektorn	8
5. Det svenska klassambället	9
6. Arbetslivet	10
7. Vardagslivet	12
8. Manssambället och kvinnokampen	14
9. Sexuellt likaberättigande	15
10. Vår miljö	16
11. Teknik och forskning	18
12. Utbildning	20
13. Kultur och media	21
14. Vår värld	23
15. Vårt parti	26
16. Vänsterns väg	27

INNEHÅLL

Stadgar

§1. Medlemskap & avgifter	30
§2. Lokalorganisation	30
§3. Partidistrikt	32
§4. Partikongress	36
§5. Partistyreelse	38
§6. Verkställande utskott	40
§7. Revisorer & revision	40
§8. Programkommission	40
§9. Riksdagsgruppen	41
§10. Kandidatlistor vid allmänna val	41
§11. Omröstning	42
§12. Allmänna bestämmelser	42
§13. Partiorganisations upplösning	44
§14. Stadgarnas giltighet	44